

לְאַלְעֹזֵר הַכֹּהֵן תְּרוּמַת יְהוָה: ֵ וּמִמַּחֲצֵת בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל תִּקַּח | אֶחָד | אֶחָד מִן־הַחֲמִשִּׁים מִן־הָאָדָם
 מִן־הַבָּקָר מִן־הַחֲמֹרִים וּמִן־הַצֹּאן מִכֹּל־הַבְּהֵמָה
 וְנָתַתָּה אֹתָם לְלוּיִם שְׂמֹרֵי מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן יְהוָה:
 ֵ וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַלְעֹזֵר הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֶת־מֹשֶׁה: ֵ וַיְהִי הַמִּלְקוּחַ יֵתֵר הַכֹּז אֲשֶׁר בָּזְזוּ
 עִם הַצֹּבָא צֹאן שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֵלֶּף וְשִׁבְעִים אֵלֶּף
 וְחֲמִשָּׁת אֲלָפִים: ֵ וּבָקָר שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים אֵלֶּף:
 ֵ וְחֲמֹרִים אֶחָד וְשָׁשִׁים אֵלֶּף: ֵ וְנֶפֶשׁ אָדָם
 מִן־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכָּב זָכָר כָּל־נֶפֶשׁ
 שְׁנַיִם וְשָׁלְשִׁים אֵלֶּף: ֵ וַתְּהִי הַמַּחֲצָה חֶלֶק הַיִּצְאִים
 בַּצֹּבָא מִסֶּפֶר הַצֹּאן שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֵלֶּף וְשָׁלְשִׁים
 אֵלֶּף וְשִׁבְעַת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת: ֵ וַיְהִי הַמֶּכֶס
 לַיהוָה מִן־הַצֹּאן שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשׁ וְשִׁבְעִים:
 ֵ וְהַבָּקָר שְׁנֵי וְשָׁלְשִׁים אֵלֶּף וּמֶכֶס לַיהוָה
 שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים: ֵ וְחֲמֹרִים שְׁלֹשִׁים אֵלֶּף וְחֲמִשׁ
 מֵאוֹת וּמֶכֶס לַיהוָה אֶחָד וְשָׁשִׁים: ֵ וְנֶפֶשׁ אָדָם
 שְׁנֵי עֶשֶׂר אֵלֶּף וּמֶכֶס לַיהוָה שְׁנַיִם וְשָׁלְשִׁים
 נֶפֶשׁ: ֵ וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־מֶכֶס תְּרוּמַת יְהוָה לְאַלְעֹזֵר

כצ"ל לא בפשטא.

תר"א (כט) תרומת. מנחם עז:

פְּהֵנָא אֶפְרָשׁוּתָא קָדָם יי: 5 וּמְפֻלְגוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּיַסֵּב חַד דְּאַתְחַד מִן חֲמִשִּׁין מִן
 אֲנָשָׁא מִן תּוֹרֵי מִן חֲמִרֵי וּמִן עָנָא מְפֻלְגוּת בְּעִירָא וְתַתָּן יְתָהוּן לְלוֹאֵי נְמַרֵי מְטַרְת
 מִשְׁכָּנָא דִּינִי: 6א וְעַבְד מוֹשֶׁה וְאַלְעָזָר פְּהֵנָא כְּמָא דִּי פְקִיד יי ית מוֹשֶׁה: 6ב וְהוּהוּ
 דְּבִרְתָא שְׂאָר בִּיזָא דִּי כּוּז עָמָא דְנִפְקוּ לְחִילָא עָנָא שִׂית מָאָה וְשִׁבְעִין וְחֲמִשָּׁא
 אֲלָפִין: 6ג וְתוֹרֵי שְׁבַעִין וְתַרְוֵן אֲלָפִין: 6ד וְחֲמִרֵי שְׁתִּין וְחַד אֲלָפִין: 6ה וְנִפְשָׁא דְאַנְשָׁא
 מִן גִּשְׂיָא דִּי לֹא יָדְעוּ מִשְׁכָּב דְּכוּרָא כָּל נִפְשָׁתָא תְּלַתִּין וְתַרְוֵן אֲלָפִין: 6ו וְהוּת
 פְּלַגוּתָא חוּלְק גְּבַרְיָא דְנִפְקוּ לְחִילָא מִנְּגֵן עָנָא תְּלַת מָאָה וְתַלְתִּין וְשִׁבַּע אֲלָפִין
 וְחֲמִשׁ מָאָה: 6ז וְהוּהוּ גְּסִיבָא קָדָם יי מִן עָנָא שִׂית מָאָה שְׁבַעִין וְחֲמִשׁ: 6ח וְתוֹרֵי
 תְּלַתִּין וְשִׁתָּא אֲלָפִין וְגְּסִיבָהוּן קָדָם יי שְׁבַעִין וְתַרְוֵן: 6ט וְחֲמִרֵי תְּלַתִּין אֲלָפִין וְחֲמִשׁ
 מָאָה וְגְּסִיבָהוּן קָדָם יי שְׁתִּין וְחַד: 6מ וְנִפְשָׁא דְאַנְשָׁא שְׂתָא עֶשֶׂר אֲלָפִין וְגְּסִיבָהוּן
 קָדָם יי תְּלַתִּין וְתַרְוֵן נִפְשִׁין: 6א וְיֵהֵב מוֹשֶׁה ית גְּסִיב אֶפְרָשׁוּתָא קָדָם יי
 רש"י

(לב) ויהי המצוקה יתר הבז. לפי שלא נטוו להריס מכס מן המטלטלין אלא מן המלקוח
 כתב את הלשון הזה והיה המלקוח שבא לכלל חלוקה ולכלל מכס שהיה עודף על צו המטלטלין

העמק דבר

מהטוב שמגיע להם חלק לשומרי תורה ועמליה,
 שזכות תלמידי חכמים המה נשמרים מכל רע
 ובהם המה מודרכים צהליכות עולם, על כן יש
 להם להפריש כמו מעשר מתצוהת הארץ שהוא
 חול ויתן ללוים, כך ראוי להפריש חלק מכל הטוב
 לעמלי תורה, ומכאן למדו הא דליתא צתנחומא
 פרשת ראה שנהגו פרמטוטין ומפרשי ימים
 להפריש אחד מעשרה לעמלי תורה, ועי' מש"כ
 בספר דברים י"ד כ"ג: (לא) ויעש משה וגו'.
 שעמד על המספר, אף על גב שלא היה כבוד
 משה ואלעזר לעסוק בצאלה, אבל כאשר צוה ה'
 נעשה מצות עשה לשעה זו: (לה) מן הגשמים.
 משמע אפילו גדולת, וכמש"כ לעיל שזה היה
 תלוי בצדו, ואחר שלא נצעלו קיימוס: (לו) ויהי
 המכס וגו'. משום שהיו קדושים כל זמן שלא
 נתן לאלעזר, והיו כמו חרמי כהנים דמועלין בהם
 עד שנזמן לכהן, משום הכי מנה הכתוב את
 המכס, מה שאין כן בלוים היו חולין: (מא) ויתן
 משה את מכס תרומת ה' לאלעזר הכהן
 כאשר צוה וגו'. פירש הכתוב כאשר צוה
 בקבלה, משום דלפי המדובר היה מתחלה להרים
 מכס לה', ואחר שקנאו ה', יהי ניתן לכהן מרומת
 ה', אבל בצמת אינו כן אלא הכל כאחד, דהמכס

להלן: (ל) מב"ה הבהמה. היינו שארי חיות
 כמש"כ לעיל ט', ומשום שלא הגיע המחצית לחמש
 מאות, משום הכי לא ניתן מהם לאלעזר, ועי'
 מש"כ בספר בראשית ל"ד כ"ג: שוברי
 משמרת מושבן ה'. כבר נבאר לעיל א' נ"ג
 משמעות זה הלשון, שהם שומרים מה שהיה משכן
 ה' משמר בישראל, היינו שהיו עוסקים בצורה,
 וכמש"כ בספר דברים י' מקרא ח', שנעצר הירדן
 ניתן ללוים כח פלפולה של תורה, וכדליתא צמסכת
 יצמות דף פ"ו דצתחלה ושומרים הלוים לפניכם,
 והמה מורים ומדריכים את ישראל ושומרים את
 ישראל מכל ריב וכל נגע, כמו שהיה משכן ה'
 שהיה צו שכינת ה' משמר לישראל, ונכתב פרשה
 זו שהיה לשעה, בצורה, ללמדנו לדורות, שמי
 שהולך למלחמה ונדרש לחפלה שלא יקרנו רעה
 ועונש בשעת הסכנה, הרי זה צריך למי שעוסק
 בעבודה ותפלתו וכה ציומר, משום הכי צוה
 הקב"ה ליתן מחלק אנשי הצבא לכהן גדול שהוא
 המכפר על בני ישראל ועוסק בעבודה. עוד זאת
 פירש הכתוב שלא משום שכרו ומלוי לרכיו ניתן
 לו, אלא ממוציים ליתן מחלקם מכס לה', וחלק
 גבוה ניתן לקדוש ה' העומד לפניו, מה שאין כן
 הישערים צמנוחה צציתם המה יש להם להפריש